

Renkuosi Lietuvą

Ką reiškia gyventi Didžiojoje Britanijoje, viename iš svarbiausių finansinių bei komercinių centrų pasaulyje - Londone? Vieniems, tai svajonių išsipildymas, kitiems lengvesnis pragyvenimo būdas, o kažkam tai vienintelis pasirinkimas. Šiame pilkai raudoname mieste pasijunti lyg mažytis varžtelis didžiulėje darbo, pramogų, meno, sporto ir kultūros mašinoje. Tu leidiesi laiptais aukštyn ir žemyn metro tuneliuose, dažnai neatitraukdamas akių nuo telefono, tiesiog pasiduodi minios srovei. Juk čia viskas sukasi nepaprastai greitai ir kiekviena milisekundė yra svarbi. Ir mes visi skubame, tik dažnai nesusimąstome kur tiksliai. Netikėtai prisispaudi prie sienos ir pradedi stebėti tuos pilkus, nieko nesakančius veidus, vienodą žingsnių ritmą ir nuleistas akis. Emigranto gyvenimas susideda iš daugybės mizanscenų su gausybe improvizacijų ir kruopelyte surepetuoto teksto.

Pradžia. Mėgaujiesi galimybe būti bet kuo. Didžiuliais gurkšniais geri viską ką tau duoda šis galingas miestas: muziejus, geriausius restoranus, galimybę ieškoti savęs, didžiausias parduotuves, keliones... Naujai atvykęs pasiruoši trumpą tekstą, kas tu esi šiandien ir Londone gimsti iš naujo. Kaip geresnis žmogus, arba blogesnis, kaip naujos srities profesionalas arba neprofesionalas, kaip mylintis ir mylimas arba kaip piktas ir nusivylęs. Geriausia, kad Londonas tau leidžia išbandyti ne vieną vaidmenį, kol įvyksta kažkoks lūžis ir ta surepetuota dalis tampa nuobodi ir varginanti, o improvizuoti nebegali... Tampi juokdariu pasirašiusiu sutartį su savo demonais. Jie praryja ne vienus ir ne du tavo metus, tavo mylimų žmonių metus... Ir ši kelionė vis stipriau įsirežią tavyje, kol tampi dar vienu pilku, bejausmiu žmogumi nepakeliančiu galvos. Pradedi bijoti pats savęs.

Makiažas, aukštakulniai, nusipiešiamė šypseną, iškeliamė galvą ir žingsniuojame... Puikiai surepetuota: esu laiminga, turiu mylimą darbą, nuostabią šeimą, keliauju, gyvenu. Šią maldą sakai sau rytais ir vakarais, kad neišlįstų vidiniai demonai su savo istorijomis. Tada prasideda improvizacija, nes supranti, kad nebegali kalbėtis apie meilę tėvams, sesei, broliui ir artimiesiems, užspaudžia gerklę. Kalbėti apie vakarones prie ežero, žygius, puodeli kavos ar vyno taurę su drauge tampa tabu... Tu tiesiog sukiši į apatinę stalčių viską, nuo rytinių blynų kvapo mamos namuose iki pokalbio autobuse. Sudedi viską kas gali sugadinti tobulo gyvenimo idilę. Užrakini ir palieki. Toliau leidiesi tais pačiais laiptais, plauki pilkoje žmonių srovėje ir prisidedi prie didelės Londono „velnio“ mašinos veikimo. Toks tobulai netobulas gyvenimas būtų visai pakenčiamas, jei ne stiprėjantis vidinis jausmas, kad kažkas čia ne taip. Tu stovi ant

„scenos“ ir vis repetuoji, atidirbi kiekvieną žingsnį, kol galiausia nebesupranti, kur esi tu, o kur tik pilkas, beveidis žmogus...

Mes tyliai sakome sau, kad priprasime prie esamos kultūros, išmoksime tobulai kitą kalbą ir tapsime naujos valstybės pilnaverčiais piliečiais. Taip sakome sau penkis, šešis, septynis metus, vis dar sakome... Atrodo dar truputėli ir jau tuoj pajusime tą nuostabų ramybės jausmą... Staiga už lango pradeda lyti plastikinis lietus, o tu jį išgirdęs bandai apgauti save ir jaustis truputėli arčiau namų. Tačiau nors šildant saulei gali prieiti prie ežero, negali į jį įkišti savo kojos, gali tik stebėti žmonių sutvarkytą gamtą. Tuo pat už kampo vilioja nuostabiai atrodantys keksiukai, bet įsidėjus vieną iš jų į burną tenka nusivilti. Spontaniškai nusipirkti bilietai į vieną iš svajonių šalių, leidžia mėgautis atostogomis, tik bevaikštant suvenyrų parduotuvėse supranti, kad neturi kam jų parvežti, ir išėini tuščias. Leidi sau pirkti didžiausias dovanas, tačiau nei viena iš jų neatpirks bent 5 minučių pokalbio su mama. Galiausiai leidi sau pritapti, draugauti ir juokauti, kol supranti, kad ir tu ir jie juokiasi iš skirtingų dalykų. Jautiesi bejėgis... Skruostais rieda ašaros, pilve įsisukusi pelė nuolatos stabdo tavo kvėpavimą. Atsigulęs į lovą negali atsipalaiduoti, atrodo, kad kūną sukaustė nebylus skausmas, kad krūtinėje kažkas sėdi ir iš visų jėgų bando išlįsti. Norisi rėkti, tiesiog rėkti ir pykti ir pasakyti viską kas tave skaudina ir kaip maži dalykai sužeidžia lyg adata. Kiekviena žaizdelė nematoma, bet gili. Ir tada supranti, kad tu esi bejėgis.. Slenki gatvėmis ir gatvelėmis, o galvoje sukasi daina:

*Juodas ir klaidus lietus, lietus kuris išskyrė mus,
Pravirko žemė ir dangus, nes žino jau aš tau Brangus
Grįžki pas mane meldžiu purvino lietaus klanais atbėk
aš toks vienišas esu...*

Užsimerkęs pieši grįžimą namo, nors tuo pačiu jautiesi toks svetimas šiame dideliame mieste. Artėjant skrydžiui pastatų sienose, medžio pokrypyje ar šaligatvio plytelėje randi truputi Lietuvos ir laikas sustoja... Grįžti ir kiekvienas kampelis atrodo tobulesnis nei kada iki tol, o kelios dienos trunka savaites... Kiekvienas akmenėlis, miestas ir miestelis glosto širdį, atrodo lyg kažkokia nematoma gija sietu tave su Tavo žeme....

Emocijos, praeities ar dabarties vidiniai išgyvenimai veikia stipriau už sėkmingą karjerą ar puikias finansines galimybes. Jausmai, tai priežastis, kuri aprėpia visus grįžimo motyvus. Prisiminimai, nostalgija, kultūros ir pažįstamo identiteto trūkumas, suprantamas ir artimas socialinis gyvenimas, bendravimas, gimtoji kalba, kuri leidžia geriau išreikšti save, tautos

istorija bei artimųjų ilgesys neleidžia žmogui „išnykti“. Emocijos sukuria gyvastį ir nerimą viduje, kurio niekas nebegali nuraminti. Ne vienerius metus vykęs savęs įtikinėjimas, kad mano šaliai nereikia manęs netikėtai nyksta vis greičiau. Neįtikėtina, kaip stipriai esame prisirišę prie to kas yra „sava“. Bėgant laikui vidiniai demonai ir dažnėjantis nepaaiškinamas liūdesys neramina vis labiau ir labiau. Pradedi ieškoti priežasties savyje, aplinkoje, pasaulyje, kol gerklėje užstringa žodžiai... Pradėjus kalbėtis apie tėvus, gamtą, teatrą, kavos puodelį, pasivaikščiojamus privalai išeiti, kad nepravirtum, pagauni save spoksantį į sieną, stengiantis nejausti nieko. Kaip stipriai trūksta namų... Tai lyg liga, kurios išgydyti neįmanoma. Tu gali arba ignoruoti simptomus ir kuriam laikui gąsdinantį jausmą nukišti į tolimiausią širdies kertelę arba gali palengvinti jos simptomus vis grįždamas į tėvynę, prarydamas šviežio oro gurkšnį, kad dar kuris laikas galėtum kvėpuoti, gyventi, gyventi savo tobulą emigranto gyvenimą... Svarbiausia neprarasti savęs, kai pasislėpi po „puikaus“ gyvenimo apdangalais. Neretai tas paprastas žmogutis viduje išnyksta ir lieka tik tuščias gražus indas. Jis gražus, bet nieko jame nėra, tad nieko ir neduoda kitiems. Kuo daugiau tuščių indų tuo daugiau alkanų žmonių, kol galiausiai kryptama link absurdo ribos, kur viskas sprendžiama pagal keistai susikurtus algoritmus, pamirštamą žmogiškumą, tikėjimą ir viltis. Šis besisukantis proto ir jausmų duetas neleidžia nei akimirksniui atsikvėpti.

Ar Jums paprasta nieko negalvoti? Man tai vienas iš tų dalykų, kuris beveik neįmanomas. Tad čia – Lietuvoje, savo tėvynėje, po ilgo laiko tarpo pajutau tokį palengvėjimą galvoje... Atrodo lyg kas davė akinius su gan didelėmis dioptrijomis, ir pagaliau gali viską pamatyti tikromis spalvomis, pajusti tikrą laimės ir džiaugsmo jausmą. Pradedą kilti vaikystės prisiminimai: keltas į Nidą, kai su tėčiu lipdavome iš mašinos pažiūrėti kaip plaukiame, tas punktas, kur reikia mokėti už įvažiavimą. Dar kiek kilometrų vingiuotu keliuku ir Nida. Ir čia visu greičiu nuskrendi į tuos laikus, kai rūpėjo tik valandų valandas maudytis jūroje ir gauti porciją ledų. Atmintyje iškyla žalsvų sienų kambariai su sena kriaukle. Senos, senos lovos, trikojis staliukas su taburetėmis. Viskas taip sena ir neįauku... Kuo giliau bendri į prisiminimus tuo labiau pasiduodi užplūdusioms ateities interpretacijoms... Kažkada mane mama laikė ant kelių, tame žaliame kambaryje, o ar aš galėsiu suteikti šią neapsakomai saldžią nostalgiją savo dukrai? O tas kelias, iki Parnidžio kopos, išmintas mūsų mažomis kojytėmis. Atrodo, kad net tie kankorėžiai savi... Jūra...Kūną glostantis ošimas, ledinis vanduo skalaujantis kojas, meilė ir galybės baimė vienu metu. Viskas taip pat, niekas nepasikeitė, tik mes kitaip apsirengę, kitus dalykus galvoje ir širdyje nešiojamės, labiau vertiname tai kas kažkada buvo savaiame suprantama...

Emigracijoje esi visur ir niekur, tampa viskas ir niekas. Svarbius sprendimus priimi spontaniškai, ir dažnai jie būna vieni geriausių gyvenime. Po ilgų ieškojimų ir bandymų, gausybės lipimų per savo ego, savo baimes, savo nusistatymus užaugi tiek, kad pradeda daryti dalykus, kurie tau patinka, leidi laiką su tais žmonėmis, kurie daro mus laimingais. Daugybė pirmų kartų, nesuskaičiuojamą galybę situacijų, kurios privertė pažvelgti į ta patį žmogų, sprendimą ar veiksmą visiškai kitaip. Padarai dalykus, kurių niekada nebūtum pasiryžęs padaryti. Tiesiog šoki į audringą vandenyną... Pradedi ieškoti savęs ir džiaugiesi atradęs, tai ko galbūt neišdrįsai pamatyti, apie ką neišdrįsai svajoti ar patikėti savimi. Ir kai jau išmoksti pamokas, gauni „pagreiktos“ patirties ir atrodo žinai kas ir kaip norisi grįžti ten, kur namai, kur širdis. Įvyksta lūžis, kurio metu leidi sau norėti atvirai jausti. Nebenori slėpti savo ilgesio, prisiminimų, noro gyventi ten, kur ir turėtum, kur gera ir ramu. Supranti, kad savo tikslą – pasiimti tai ką duoda pakelti sparnai iš lizdo, jau įgyvendinai ir pagaliau, gali atvira širdimi rėkti – „Aš noriu grįžti namo“. Tu pradedi didžiuliu šiuo savo sprendimu, turi daugybę motyvacijos tobulėti, kurti, atiduoti save. Tik yra viena sąlyga, kad šio kelio gale turi būti grįžimas į savo tėvynę. Tai lyg antras kvėpavimas sportininkui: pirmasis kai atvyksti ir kabiniesi iš visų jėgų, kad kažkuom taptum, kažko išmoktum, galiausiai kad išgyventum ir atrastum, o antrasis, kai supranti, kad tavo „emigrantiško“ gyvenimo darbo diena baigėsi ir tu grįžti namo.

Ar pasinėrus į ilgesio ir nostalgijos verpetą galima padaryti teisingą sprendimą? Ar ne emocijos, jausmai ir skonis muzikai, žmonėms, darbui ar miestui mus nuveda įdomiausiai takais ir takeliais? Iš pradžių priešiniasi, neleidi sau tiesiog pasiduoti gyvenimo tėkmei, bet porą kartų suklypus supranti, kad turi leisti nešamam srovės, kol galiausiai pradedi matyti savo svajonės sparnų kampečius.... Šypsokis, tai TAVO diena! TU šimtmetis ažuolas senojoje girioje! TU išminties šaltinis, tūkstantinis akmuo! Tu gavai dar vieną dieną, kad mylėtum šeimą ir padėtum žmonėms surasti kelią audroje. Tam, kad parodytum jog audra – tai dovana! Visata TAU suteikia visus išteklius TAVO tikslams pasiekti. Gyventi tai – duoti, duoti tai – gauti, gauti tai – dalintis, o dalintis tai – gyventi!

...

Aplinkui skambanti kalėdinė muzika nusineša mane į laiką, kai kalėdos buvo baltos, o išlėkę į kiemą galėjome lipdyti sniego senius, lėkti strimgalviais su rogutėmis nuo kalno, mėtytis sniego gniūžtėmis... Kai mama aprengdavo taip, kad net pajudėti būdavo sunku... Tyliai, tyliai, pasislėpus po krintančiomis snaigėmis, užsiklojusi savo svajonėmis aš laukiu Kalėdų. Pakrypęs sniego senis žiūri į mane savo tamsiomis akimis ir primena apie vaikystės šėliones sniego

pusnyse. Ankstyvas krebždėjimas virtuvėje suvirpina širdį... Iš lovos išsiverčia dvi princesės ir keturios basos kojytės atbėga į pagalbą virtuvėje... Dėžės ir dėžutės krenta ant didelės lovos ir net dorai nepabudę imame pakuoti dovanas... Tai toks nepaprastas ritualas, kai tu tampi liudininku stebuklo, kuriuo beaugant vis mažiau tiki, bet Šv. Kalėdų rytą vis dar atgimsta vaikas, kuris giliai širdyje tiki, kad kažkas yra... Nostalgiskai sukasi galvoje švelniai užpustytos rogučių vėžios.. Prieš akis iškyla šypsena laimingo vaiko, kuris džiaugiasi kiekviena snaige, kiekviena akimirka, kiekviena girgždančio sniego nata...

...

Renkuosi Lietuvą, nes tai mano namai, mano žemė, mano žmonės, mano praeitis, dabartis ir ateitis. Tai vieta, kurioje mano protėviai augo, kultūrą ir kalbą puoselėjo, gražius šokius šoko ir dainas dainavo. Renkuosi Lietuvą, nes ten auga mano medis, lyja tikras lietus ir kyla pati šviesiausia šaulė, auga žaliausia žolė. Aš esu Lietuva, o Lietuva tai aš ir tu.

Ievutė Agnė Jocienė